



BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Forslag til ny kanonliste til dansk i gymnasiet

Kanonudvalgets forslag til den litterære kanon 2025 består af en obligatorisk liste med syv forfattere og en bruttoliste med 28 forfattere og to genrekategorier. Alle gymnasieelever vil skulle stifte bekendtskab med de syv forfattere på den obligatoriske liste, og fra bruttolisten vil 12 forfattere/genrekategorier skulle vælges.

Obligatorisk liste med syv forfattere

1. LUDVIG HOLBERG (1684–1754)

"Folk i Herredet siger vel, at Jeppe drikker, men de siger ikke, hvorfor Jeppe drikker."

Holberg er oplysningens tænker, og med ham begynder den danske fiktionslitteraturs historie. Forfatterskabet er del af den fælles norsk-danske kulturarv og foregriber moderne debatter om styreformer, kønsroller og forholdet mellem videnskab og religion. Holberg er pioner, både hvad angår dramatik og prosa. Hans visdom, evne til at tænke, hans humor og selvindsigt gør ham moderne, og han bruger sit vid og sin skarpe kritiske sans til at håndtere menneskelig dårskab, autoritetstro og selvhøjtidelighed. Han har præget sproget og skabt scener, der er blevet kulturarv, som når Jeppe i baronens seng spørger, om han drømmer eller er vågen.

2. H.C. ANDERSEN (1805–1875)

"... svulm Hierte saa du sprænges! - Ha, svulstig Nar!"

H.C. Andersen er en af verdenslitteraturens største forfattere på højde med Shakespeare og Kafka. Hans sans for det danske sprog er uovertruffen. Det er især hans eventyr, der har gjort ham kendt verden over, men forfatterskabet omfatter stort set alle genrer: romaner, digte, skuespil og rejseskildringer. Det rummer overalt indsigt, vilde følelser, alvor og en sprælsk humor. Han taler lige ind i vores tid, når han digter om natur, køn, teknologi, magt, misinformation og moral. Hans fremsynethed overrasker gang på gang, og han har meget at sige om længsel efter forvandling og søgen efter identitet.

3. SØREN KIERKEGAARD (1813–1855)

"At fortvivle over sig, fortvivlet at ville af med sig selv, er Formelen for al Fortvivlelse."

Kierkegaards forfatterskab er sprogkunst, hvor form og indhold hænger uløseligt sammen. Han leger med pseudonymer og angriber sine temaer – som tro, eksistens og angst – fra flere

perspektiver. Hans stil fornyr filosofien og skaber et dybt personligt, originalt æstetisk univers. Temaerne udvikles via skiftende stemmer, hvis indbyrdes spil engagerer og udfordrer læseren. Alt dette gør Kierkegaard til en uomgængelig figur i dansk litteratur, både som forfatter og filosof. Han er internationalt kendt og anerkendt, og forskere fra hele verden lærer sig dansk for at kunne læse ham på originalsproget.

4. HENRIK PONTOPPIDAN (1857–1943)

"(...) det arme, forkuede Folk ved sin Havregrød og Vallesøbe, bøjet af Værk, gnavet af Utøj."

Henrik Pontoppidan mestrer både romanen og novellen og finder frem til sin egen på én gang dybt ironiske og mildt solidariske fortællerstemme. Han tegner et nuanceret og sammensat billede af Danmark ved overgangen fra 1800- til 1900-tallet, som er præget af den spirende modernitet, opbrud, klasseforskelle og stærke åndelige strømninger. Han skriver med politisk snilde, omtanke og indignation. Pontoppidan interesserer sig for alle samfundslag og bevæger sig frit mellem slot og vrå, by og land, høj og lav. Han karakteriserer sine personer djævelsk præcist, hvilket den tyske forfatter Thomas Mann også beundrede ham for. Man glemmer aldrig hans karaktertegninger.

5. KAREN BLIXEN (1885–1962)

"Ikke paa dit Ansigt, men paa din Maske vil jeg kende dig."

Karen Blixen digter om skæbne og længsel efter frihed. Handlingen i hendes fortællinger udspiller sig som regel i en svunden tid, men tag ikke fejl; hendes menneskesyn er på én gang mytisk og moderne. Værkerne undersøger identitetens grundspørgsmål: "Hvem er jeg?". Hun tematiserer dobbeltheder, hvor mennesker ikke har en fri vilje, men alligevel tager skæbnen i egen hånd. Fortællingerne er ofte båret af både selviscenesættelse, mystik og symbolik, og kvindefrigørelse er et stærkt underliggende tema. Fortællestilen kan virke arkaisk og dybt gådefuld, og hendes prosa har ofte en kompleks flerhed af betydningslag. Hendes verdensberømmelse skyldes hendes evne til at forene idéen om skæbnens tyngde med en suveræn narrativ elegance.

6. TOVE DITLEVSEN (1917–1976)

"Mørk er barndommen, og den vånder sig altid som et lille dyr, der er spærret inde i en kælder og glemt."

Tove Ditlevsen skildrer savn, ensomhed og afhængighed direkte og med nådesløs ærlighed. Hendes forfatterskab kredser om fatal eksistentiel afstand, både mellem forældre og børn og mellem elskende. En sørgmodig, humoristisk og rå tone går igen i hendes værker, der også tematiserer psykisk sygdom og afhængighed, både af kærlighed og rusmidler. Hun skriver ofte selvudleverende og tit om misforholdet mellem den, man burde være, og den, man faktisk er. Hendes sproglige enkelhed åbner tilværelsens dybde, en eksistentiel angst og de største følelser. Hun trodser sin tids litterære normer og bliver forfatter på sin helt egen facon.

7. INGER CHRISTENSEN (1935–2009)

"Et samfund kan være så stenet"

At alt er en eneste blok

*Og indbyggermassen så benet
At livet er gået i chok."*

Inger Christensen kombinerer sproglig præcision med eksistentiel dybde. Hun forener filosofi, naturvidenskab og litterær tradition i en digtning med både emotionel og intellektuel appel. Hun står fast og vakler samtidig – en vidende og tvivlende digter. Hun skriver eksperimenterende systemdigtning, men ikke af fastlagt type. I hendes lyriske værker er der en stærk fornemmelse for orden, klang og sammenhængen mellem sprog og natur. Hun er klimabevidst og civilisationskritisk, og så får hun dansk sprog til at vise sig fra sin smukkeste side. Mange af os kender de vers, hun har skabt f.eks. "abrikstræerne findes, abrikstræerne findes". Som oplæser havde hun en magisk virkning på sit publikum. Hendes digte binder os sammen gennem ord, der sætter sig i læseren.

Bruttoliste med 28 forfattere og to genrekategorier

Minimum 12 forfattere og/eller genrekategorier vil skulle vælges fra bruttolisten.

	Periode	Forfatter/genre	Årstal
1		Rigsfællesskabets mundtlige traditioner: Folkeviser, folkeeventyr, sagn, myter og kvad fra Danmark, Grønland og Færøerne	
2		Islandske sagaer	1200-1400
3	1600-tallet	Leonora Christina Ulfeldt	1621–1698
4	1600-tallet	Thomas Kingo	1634–1703
5	1700-tallet	Charlotta Dorothea Biehl	1731–1788
6	1700-tallet	Johannes Ewald	1743–1781
7	1800-tallet	Thomasine Gyllembourg	1773–1856
8	1800-tallet	Steen Steensen Blicher	1782–1848
9	1800-tallet	N.F.S. Grundtvig	1783–1872
10	1800-tallet	Henrik Ibsen (norsk)	1828–1906
11	1800-tallet	Mathilde Fibiger	1830–1872
12	1800-tallet	Amalie Skram (norsk)	1846–1905
13	1800-tallet	J.P. Jacobsen	1847–1885
14	1800-1900-tallet	Herman Bang	1857–1912
15	1800-1900-tallet	Selma Lagerlöf (svensk)	1858–1940
16	1900-tallet	Marie Bregendahl	1867–1940
17	1900-tallet	Karin Michaëlis	1872–1950
18	1900-tallet	Johannes V. Jensen	1873–1950
19	1900-tallet	Edith Södergran (finlandssvensk)	1892–1923
20	1900-tallet	Tom Kristensen	1893–1974

	Periode	Forfatter/genre	Årstal
21	1900-tallet	William Heinesen (færøsk)	1900–1991
22	1900-tallet	Hans Lynge (grønlandsk)	1906–1988
23	1900-tallet	Peter Seeberg	1925–1999
24	1900-tallet	Klaus Rifbjerg	1931–2015
25	1900-tallet	Vita Andersen	1942–2021
26	1900-tallet	Henrik Nordbrandt	1945–2023
27	1900-tallet	Dan Turèll	1946–1993
28	1900-tallet	Michael Strunge	1958–1986
29	1900-tallet	Pia Juul	1962–2020
30	2000-tallet	Yahya Hassan	1995–2020

Frihed i valget af tekster og genrer

Det er vigtigt for udvalget at understrege, at både den obligatoriske liste og bruttolisten indeholder kanonforfattere. På begge lister skal der være frihed til at vælge hvilke af de enkelte forfatters tekster, der skal anvendes i undervisningen. Der skal være mulighed for at drøfte tekstvalget lærere og elever imellem. Når eleverne har indflydelse på valget af forfattere og tekster, kan det fremme motivation og engagement. Der skal ikke være noget krav til teksternes længde, og det skal være muligt at fordybe sig i både hele værker, kapitler og uddrag/enkeltdeler, og der skal kunne arbejdes med alle genrer, romaner, noveller, digte, dramatik, essays, selvbiografier, breve, dagbøger og artikler.